

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ İNCELENMESİ: BİR SİSTEMATİK DERLEME ÇALIŞMASI

Feyzanur Alkan^{1*}

Fatma Kesik^{2*}

ÖZET

Türkiye’de eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesinin amaçlandığı bu araştırma bir sistematik derleme çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma evrenini YÖKTEZ veri tabanında eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili 2010- 2023 yılları arasında gerçekleştirilen 35 lisansüstü tez çalışması oluşturmaktadır. Bu çalışmalar yayımlanma yılları, türleri, ilişkilendirildikleri kavramlar, yöntemleri, örneklemeleri ve örnekleme biçimleri, veri toplama araçları, bulguları ve önerilerine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, lisansüstü tez çalışmalarında örgütsel özdeşleşme kavramının liderlik, koçluk, yöneticilik gibi kavramların yanı sıra örgütsel kültür, örgütsel muhalefet, örgütsel sessizlik ve örgütsel sosyalleşme gibi örgüt içi dinamikleri açıklayan kavramlarla ağırlıklı olarak ilişkilendirildiği; tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu; hepsinde nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yönteminin kullanıldığı ve uyarlama ölçeklerin kullanıldığı; çalışma grubunun büyük oranda öğretmenlerden oluştuğu ve eğitim örgütlerinin paydaşlarından olan öğrenci ve velilerin hiçbir araştırmaya dahil edilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, araştırma kapsamına alınan lisansüstü tezlerde de ifade edildiği gibi, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının farklı araştırma yöntem ve teknikleriyle, veri toplama araçlarıyla ele alınması gerekmektedir. Ayrıca, araştırmaların örneklem gruplarına öğrenci ve velilerin de dahil edilmesi ve bu gruplara yönelik veri toplama araçlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Bu araştırmanın sadece YÖKTEZ veri tabanında 2010-2013 yılları arasında gerçekleştirilmiş olması en büyük sınırlılığı olarak görülmektedir. Bu kapsamda, gelecek çalışmaların diğer ulusal ve uluslararası veri tabanlarının da dahil edilerek gerçekleştirilmesinin gerek örgütsel özdeşleşme ile ilgili alanyazına gerekse de uygulamada eğitim örgütlerine önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: örgütsel özdeşleşme, lisansüstü tez, sistematik derleme

^{1*} İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı,
feyzanuralkan@ogr.iuc.edu.tr

^{2*} İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı,
fatmakesik@iuc.edu.tr

AN EXAMINATION of POSTGRADUATE THESES ON ORGANIZATIONAL IDENTIFICATION in EDUCATIONAL ORGANIZATIONS: A SYSTEMATIC REVIEW STUDY

ABSTRACT

This research aiming to examine the postgraduate theses on the concept of organizational identification in educational organizations in Turkey, is a systematic review study. The population of the research consists of 35 postgraduate theses on the concept of organizational identification in educational organizations between the years of 2010 and 2023 in the YÖKTEZ database. These studies were analyzed in terms of their publication years, types, concepts they were associated with, methods, samples and sampling methods, data collection instruments, findings and recommendations. As a result of the research, it was concluded that the concept of organizational identification was mainly associated with concepts of leadership, coaching, management, organizational culture, organizational opposition, organizational silence and organizational socialization; most of the these studies were MA theses and relational survey method was used in all of these theses and the scales which were adapted from their originals were used; the study group mostly consisted of teachers and students and parents as important stakeholders of educational organizations, were not included in any of these researches. In that sense, as stated in the postgraduate theses included in the research, the concept of organizational identification in educational organizations should be addressed with different research methods and techniques and data collection instruments. Also, students and parents should be included in the sample groups of the studies and data collection instruments for these groups should be developed. The biggest limitation of this study is that it was conducted using only the YÖKTEZ database between the years of 2010-2013. Accordingly, it is expected that future studies which may include other national and international databases will bring important contributions to both the literature on organizational identification and educational organizations in practice.

Key Words: organisational identification, postgraduate thesis, systematic review

Önerilen Atf :

Alkan F. ve Kesik, F. (2022). Eğitim Örgütlerinde Örgütsel Özdeşleşme Konusunda Yapılan Tezlerin İncelenmesi: Bir Sistemik Derleme Çalışması. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)/ International Journal of Leadership Training (IJOLT)*. 8(2), 1-22. TrDoi: <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1376514>

1.PROBLEM DURUMU

Çalışanların iş ve işyerine yönelik tutumlarını ölçme amacı güden sistematik çalışmaların tarihi 19. yüzyıla dayandırılmaktadır. Örgütsel psikolojinin tarihsel gelişimiyle birlikte işgörenlerin çalışma verimliliklerinin iyileştirilmesi ile ilgili araştırmaların sayısı artış göstermiştir. Günümüzde değişen iş dinamikleri nedeniyle çalışanların ait oldukları örgütlere yönelik olumlu tutum geliştirmeleri, örgütleri benimsemeleri ve örgütlerle özdeşim kurmaları daha önemli hale gelmiştir. Bu nedenle günümüzde örgütsel özdeşleşme kavramı kurumsal yapılar için önem kazanmaktadır.

Örgütsel özdeşleşme kavramını, bireyin kişisel amaçlarını örgüt amaçları ile eşdeğer değerlendirmesi, kendini örgütle bir tutması ve örgütün bir parçasıymış gibi hissetmesi olarak tanımlamak mümkündür. Örgütsel özdeşleşme; çalışanların örgütlerini gerek duygusal olarak tutumlarıyla gerekse davranışsal olarak eylemleriyle desteklemeleri, kendilerini örgütle bütünleştirmeleri ve kişiselleştirmeleridir (Mael ve Asforth,1995; Turunç ve Çelik, 2010). Verilen tanımlar doğrultusunda örgütsel özdeşleşme kavramı, bireyin kendisini örgüt yapısıyla bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak bütünleştirmesi ile ortaya çıkan bir süreç olarak ifade edilebilir. Örgütleri ile özdeşleşmiş bireyler, örgütlerine aidiyet hissetmekte ve kendilerini örgütleri üzerinden tanımlamaktadırlar (Bitmiş ve arkadaşları, 2013).

Örgütsel özdeşleşme kavramının temelinde “Sosyal Takas Teorisi” bulunmaktadır. Blau (2009)’ya göre taraflar, gönüllü davranışlar yoluyla gelecekte elde edeceği dönüşleri umarak iyilik yapmaktadır. Bireyler, sosyal dünyaları ve bu dünyadaki yerleri hakkındaki belirsizlik duygularını azaltmak, aidiyet ihtiyaçlarını karşılamak ve kendilerini güvende hissetmek isterler (Dağ ve Akdağ,2023). Bu nedenle örgütsel özdeşleşme yolu ile bağlı oldukları kurumlara yönelik olumlu duygular geliştirerek bu güvenlik hissini sürekliliğini sağlamak isteyebilirler. Bireyler, kendi kişiliklerini ve benliklerini tanımlarken bilinçli veya bilinçsiz olarak ait oldukları sosyal grupları göz önünde bulundurur. Birey, ait olduğu grupla ilgili aldığı geri bildirimler sonucunda çıkarımlarda bulunarak hem içinde bulunduğu topluluğu hem de kendi sosyal kimliğini tanımlar. Buna bağlı olarak kendini örgütle özdeşleştirme ya da özdeşleştirmeme arasında konumlandırma kararı verir (Turan,2023). Sosyal kimlikler aynı zamanda grupların ve üyelerinin iç grup ve dış grupla karşılaştırmasında rol oynamaktadır. Bununla birlikte sosyal kimlikler iç grubun ve bireyin lehine olan davranışsal stratejilerin benimsenmesi ve sürdürülmesi için çaba gösterilmesi anlamına gelmektedir (Sammorra ve Biggiero, 2001). Bireyin sosyal yapısındaki etkileşimler, kişinin kendini yansıttığı ve içselleştirdiği kimliğini şekillendirmektedir. Dolayısıyla kimlik, toplumsal yapının içsel dürtüleriyle şekillenen bir olgudur. Bu bağlamda örgütsel yapı, bireyin içinde bulunduğu sosyal sistem tarafından şekillendirilir, aynı zamanda içinde bulunduğu sosyal sistemi etkiler. (Hatipoğlu, 2022).

Çalışanın örgütteki konumu bulunduğu diğer sosyal gruplardan öncelikli hale geldiğinde örgütsel özdeşleşmenin gerçekleşeceği söylenebilir. Başka bir deyişle, çalışan, örgütsel yapı ile kendi kişiliğinin bir kısmını bütünleştirdiğinde bulunduğu örgüte olan bağlılığı artabilir. Bu durum, örgütün başarılı olması için daha fazla çaba göstermesi anlamına gelebilmektedir. (Argon ve Ekinci, 2016). Bogrek’e (2017) göre öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyi ve bağlantılı olarak mesleki kimliği birçok önemli örgütsel sonuçla bağlantılıdır. Literatürde yer alan bazı araştırmalar, yüksek düzeyde örgütsel özdeşleşme ve mesleki kimliğe sahip

öğretmenlerin hem okul hem de birey için faydalı olduğunu göstermektedir (Cilasun,2016; Çeltek,2021; Yazkan,2020). Öğretmenlerin örgütsel özdeşleşmesi, mesleki kimliği, öğretmenlerin işe katılımı, motivasyonu, iş tatmini, performansı, etkililiği, örgütsel vatandaşlık davranışları, ekstra rol davranışları, bağlılığı ve işe devamlılığı gibi eğitim üzerinde birçok olumlu etkiye sahiptir (Ashforth ve Mael, 1989; Lasky, 2005; Riketta, 2005; Bogrek,2017).

1.1. Araştırmanın Amacı

Eğitim kurumlarında örgütsel özdeşleşmenin yüksek olması öğrenciler, öğretmenler, veliler ve okul yöneticileri başta olmak üzere tüm paydaşlar için olumlu bir okul iklimi oluşturulmasında önemli bir faktör olarak görülmektedir (Cilasun,2020). Ayrıca, eğitim örgütlerinde öğretmen devamlılığının önemli bir faktör olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin işten ayrılma niyetini önemli ölçüde etkilediği savunulmaktadır (Nergiz, 2015). Bu kapsamda, eğitim örgütlerinde görev yapan okul, yöneticilerinin, öğretmenlerin, öğretim üyelerinin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin yüksek olmasının eğitim örgütlerinin amaçlarını gerçekleştirmesi açısından önem taşıdığı düşünülmektedir. Eğitim örgütlerinde örgütsel etkililiği sağlamada, alanyazında yapılan çalışmaların ve bu çalışmalardan elde edilen sonuçların kayda değer bir rolü olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda alanyazında örgütsel özdeşleşme kavramını ele alan, çerçeve niteliğinde bir çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Tüm bu fikirlerden hareketle, bu çalışma ile 2010- 2023 yılları arasında Türkiye’de eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesi amaçlanmış ve aşağıdaki sorular bağlamında alanyazın taranarak örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili genel bir çerçeve çizmeye çalışılmıştır:

1. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin yayınlanma tarihlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin türlerine göre dağılımları nasıldır?
3. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler hangi kavramlarla ilişkilendirilmiştir?
4. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermiştir?
5. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler örnekleme yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermişlerdir?
6. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler gerçekleştirildikleri kademelere (okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yükseköğretim) göre nasıl bir dağılım göstermiştir?
7. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler örneklem gruplarına göre nasıl bir dağılım göstermiştir?
8. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler kullandıkları veri toplama araçlarına göre nasıl bir dağılım göstermiştir?
9. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler bulgularına göre nasıl bir dağılım göstermiştir?

10. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler önerilerine göre nasıl bir dağılım göstermiştir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, 2010-2023 yılları arasında Türkiye’de eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesinin amaçlandığı bir sistematik derleme çalışmasıdır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen yüksek lisans ve doktora tezleri sistematik olarak derlenerek belirli kriterler doğrultusunda incelenmiştir. Farklı sektörlerde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili çalışmaları sistematik derleme yoluyla bir araya getiren araştırmalar olmasına karşın (Filiz,2020; Kürü ve Erdil,2021; Kürü, 2021) eğitim alanında bu tür bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışmanın bu yönüyle alana katkı getireceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, 2010- 2023 yılları arasında Türkiye’de eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesi amacıyla sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme; “aynı konuda yapılmış olan araştırma sonuçlarını sentezlemek ve özetlemek için geliştirilmiş bir araştırma yöntemidir” (Gökdemir ve Dolgun, 2020: 192). Sistematik derleme çalışmaları, belirlenen kaynakların ayrıntılı taranmasını, çeşitli ölçütler temelinde hangi çalışmaların derlemeye dahil edilip, edilmeyeceğini nesnel bir biçimde ortaya koyup bu çalışmaların verilerinin sentez edilmesi ile gerçekleştirilir (Çınar,2021). Bu çalışma kapsamında eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tezlere Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Tarama Merkezi’nin (YÖKTEZ) veri tabanından erişilmiştir. Örgütsel özdeşleşme kavramına yönelik çalışmaların belirlenmesi amacıyla “örgütsel özdeşleşme” kavramı anahtar kelime olarak kullanılmıştır. Araştırma kapsamında verilerin analiz edilmesi amacıyla eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme konusuna yönelik tezler dört temel ölçüt belirlenerek kodlanmıştır. Çalışmaların,

- (1) Türkiye örnekleminde yapılmış olması,
- (2) sistematik derleme konusunda ilk çalışmanın yapıldığı 2010 yılından başlayarak, 2010-2023 yılları arasında gerçekleştirilmiş olması,
- (3) YÖKTEZ veri tabanında erişim izni verilmiş yüksek lisans ve doktora tezi olması
- 4) eğitim örgütlerinde gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Bu doğrultuda, YÖKTEZ veri tabanında eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan 35 çalışma araştırmaya dahil edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde sistematik derleme yöntemiyle ulaşılan lisansüstü tezler, tarihleri, türleri, ilişkilendirildiği kavramlar, yöntemleri, örnekleme yöntemi, örneklem grubu, bulgular, öneriler, kullanılan veri toplama araçları ve ilişkilendirilen kavramlar açısından tasnif edilmiş ve bulgular sırasıyla tablolar ve grafikler halinde verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin yayınlanma tarihlerine göre dağılımı nasıldır?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin yayınlanma tarihlerine göre dağılımı

Yıl	F	Yüzde	Tezler
2023	2	6	Okalaner,2023; Özdemirli,2023
2022	3	8	Çavuşoğlu,2022; Hatipoğlu,2022; Polat,2022
2021	2	6	Çeltek,2021; Paksoy,2021
2020	5	14	Aytekin,2020; Erel,2020; Yaykiran,2020; Özbaş,2020; Kaya,2020
2019	6	17	Dzhalalov,2019; Karadağ,2019; Mihci,2019; Saydam,2019; Karakuş,2019; Yaykiran,2019
2018	3	9	Koyuncu,2018; Yaşa,2018; Olukçu,2018
2017	1	3	Gidiş,2017
2016	5	14	Taş, 2016; Sune,2016; Cilasun,2016; Taşkın,2016; Leblebici,2016

2015	5	14	Özgür,2015; Nergiz,2015; Ekinci,2015; Ünal,2015; Hatipoğlu,2015
2014	2	6	Eker,2014; Akpınar,2014
2010	1	3	Erel,2010

Tablo 1 incelendiğinde, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme konusunda yapılan tezler 2015, 2016, 2019 ve 2020 yıllarında yoğunlaşırken; eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili ilk çalışmaların yapılmaya başladığı 2010 yılında ve daha sonra 2017 yılında sadece 1 tez çalışmasının yapıldığı görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmannın ikinci alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin türlerine göre dağılımları nasıldır?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler Şekil 1’de verilmiştir:

Tablo 2. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin türlerine göre dağılımları

Türü	F	Yüzde	Tezler
Y. Lisans	31	89	Akpınar, (2014) ; Ekinci, 2016; Aytekin, 2020; Cilasun, 2016); Çavuşoğlu, 2022; Çeltek, 2021; Dzhalalov, 2019; Eker 2014; Erel,2010; Erel 2020; Gidiş, 2017; Hatipoğlu, 2015; Karadağ, 2019; Karakuş, 2019; Kaya, 2020; Koyuncu, 2018; Mihci, 2019; Nergiz, (2015); Okalaner, 2023; Olukçu, 2018; Özdemirli, 2023; Özgür, 2015; Paksoy, 2021; Polat, 2022; Sune, 2016; Taş, 2016; Taşkın, 2016; Ünal, 2015; Yaşa, 2018; Yaykiran, 2019; Yazkan, 2020
Doktora	4	11	Saydam, 2019; Hatipoğlu, 2022; Yaykiran, 2019; Cilasun, 2016
TOPLAM	35	100	

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmannın üçüncü alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler hangi kavramlarla ilişkilendirilmiştir?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 3. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme ile ilgili yapılan tezlerin ilişkilendirildikleri kavramlar

İlişkili Kavramlar	F	Yüzde	Tezler
Liderlik, Yöneticilik, Koçluk	10	28	Polat, 2022; Kaya,2022; Mıhçı,2019; Saydam,2019; Olukçu,2019; Gidiş, 2017, Ünal,2015; Karakuş,2019; Süne,2016; Cilasun,2016
Örgütsel Bağlılık, Örgütsel Destek, Örgütsel İletişim	10	28	Taşkın,2016; Hatipoğlu,2015; Erel,2020; Özdemirli,2023; Karadağ,2019; Taşkın,2016; Hatipoğlu,2015; Akpınar, 2014; Erel,2010; Ünal,2015
Örgütsel Kültür, Örgütsel Muhalefet, Örgütsel Sessizlik, Örgütsel Sosyalleşme, Örgütsel Vatandaşlık	6	17	Leblebici,2016; Paksoy,2021; Çavuşoğlu,2022; Hatipoğlu,2022; Eker,2014; Okalaner,2023
Örgütsel İmaj, Örgütsel Kimlik	4	11	Leblebici,2016; Yaykırın,2019; Şahin,2014; Özbaş,2020
Örgütsel Stres, Duygusal Emek, Psikolojik Sermaye, Psikolojik Güçlendirme	5	14	Çeltek,2021; Yazkan,2020; Cilasun,2016; Erel,2020; Özdemir,2023
TOPLAM	35	100	

Tablo 3'teki veriler incelendiğinde, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin genellikle yönetsel bağlamda liderlik, yöneticilik, koçluk; ilişkisel bağlamda, örgütsel bağlılık, destek ve iletişim; örgütsel kültür ve iklim bağlamında, örgütsel muhalefet, sessizlik, sosyalleşme gibi kavramlarla ilişkilendirildiği görülmüştür. Ayrıca, örgütsel özdeşleşmeyi imaj ve kimlik bağlamında ele alan çalışmaların yanı sıra, örgütsel stres, duygusal, emek, psikolojik sermaye, psikolojik güçlendirme gibi psikoloji temelinde ele alan sınırlı sayıda çalışma mevcuttur.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan "Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermiştir?" sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler incelendiğinde, ulaşılan çalışmaların tamamında nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanıldığı görülmüştür.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan "Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler örnekleme yöntemlerine göre nasıl bir dağılım göstermişlerdir?" sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin örnekleme yöntemlerine göre dağılımı

Örnekleme Yöntemi	F	Yüzde	Tezler
Basit seçkisiz örnekleme	12	34	Çeltek,2021; Paksoy,2021; Yazkan,2020; Saydam,2019; Paksoy,2021; Erel,2020; Gidiş,2017; Taş,2016; Leblebici, 2016; Cilasun,2016; Eker,2014; Akpınar,2014
Tam örneklem	8	23	Özdemirli,2023; Polat,2022; Karadağ,2019; Mıhçı,2019; Sune,2016; Taşkın,2016; Nergiz,2015; Ekinci,2015
Tabakalı örneklem	6	17	Hatipoğlu,2022; Özbaş,2020; Yaykırın,2019; Yaşa,2018; Olukçu,2018; Özgür,2015
Kolay ulaşılabilir örneklem	5	14	Okalaner,2023; AYTEKİN,2020; Kaya,2020; Dzhahalov, 2019; Karakuş,2019;
Küme	3	9	Koyuncu,2018; Ünal,2015; Erel,2010

örnekleme

Amaçsal 1 3 Hatipoğlu,2015
örnekleme

TOPLAM 35 100

Tablo 4 incelendiğinde, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin çoğunluğunda (Çeltek,2021, Paksoy,2021; Yazkan,2020; Saydam,2019; Paksoy,2021; Erel,2020; Gidiş,2017; Taş,2016; Leblebici, 2016; Cilasun,2016; Eker,2014; Akpınar,2014) basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılırken; bir kısmında da (Özdemirli,2023; Polat,2022; Karadağ,2019; Mihci,2019; Sune,2016; Taşkın,2016; Nergiz,2015; Ekinci,2015) örnekleme yoluna gidilmemiş olup, evrenin tamamına ulaşıldığı görülmüştür.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler gerçekleştirildikleri kademelere (okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yükseköğretim) göre nasıl bir dağılım göstermiştir?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin gerçekleştirildikleri kademelere göre dağılımı

Eğitim kademesi	F	Yüzde	Tezler atf
İlkokul, ortaokul ve lise	12	34,28	Özdemirli, 2023; Polat 2022; Hatipoğlu 2022; Çeltek, 2021; Paksoy, 2021; Erel, 2020; Aytekin, 2020; Karakuş, 2019; Gidiş, 2017; Taş, 2016; Nergiz, 2015; Hatipoğlu, 2015
Ortaokul	6	17,14	Çavuşoğlu, 2022; Yazkan, 2020; Özbaş, 2020; Özgür, 2015; Ünal, 2015; Akpınar, 2014
Ortaöğretim	6	17,14	Okalaner, 2023; Kaya, 2020; Yaşa, 2018; Leblebici, 2016; Taşkın, 2016; Erel, 2010
Yükseköğretim	5	14,2	Karadağ, 2019; Dzhalalov, 2019; Saydam, 2019; Cilasun 2016; Eker, 2014

İlkokul ve ortaokul	3	8,5	Sune, 2016; Koyuncu, 2018; Olukçu, 2018
İlköğretim	2	2,8	Mıhçı, (2019); Yaykiran,2020
İlk ve ortaöğretim	1	2,8	Ekinci (2015)
TOPLAM	35	100	

Tablo 5 incelendiğinde, çalışmaların ilk, orta ve lise kademesinde uygulana çalışmaların ağırlıklı olduğu görülmektedir. İlk ve ortaöğretim kademesinde uygulanan çalışmalar ile ilköğretim kademesinde uygulana çalışmaların sayıca daha az olduğu tespit edilmiştir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler örneklem gruplarına göre nasıl bir dağılım göstermiştir?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçlarına ilişkin veriler Tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin gerçekleştirildiği çalışma gruplarına göre dağılımı

Örneklem Grubu	Frekans	Yüzde	Tezler
Öğretmen	25	71	Özdemirli,2023; Okalaner,2023; Çavuşoğlu,2022; Polat,2022; Hatipoğlu,2022; Çeltek,2021; Paksoy,2021; Erel,2020; Aytekin,2020; Yazkan,2020; Özbaş,2020; Mıhçı,2019; Yaykiran,2019; Koyuncu,2018; Yaşa,2018; Gidiş,2017; Taş,2016; Leblebici,2016; Taşkın,2016 Özgür,2015; Nergiz,2015; Ekinci,2015; Hatipoğlu,2015; Akpınar,2014; Erel,2010
Öğretmen-Okul Yöneticisi	2	6	Kaya,2020; Olukçu,2018
Akademisyen	5	14	Karadağ,2019; Dzhahalov,2019; Saydam,2019; Cilasun,2016; Eker,2014
Okul Yöneticisi	3	9	Karakuş,2019; Sune,2016; Ünal,2015
TOPLAM	35	100	

Tablo 6 incelendiğinde, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme ile ilgili yapılan çalışmaların çoğunluğunun öğretmenlerle gerçekleştirilirken; en az çalışmanın okul yöneticileri ile birlikte gerçekleştirilen çalışmalardan oluştuğu görülmektedir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler kullandıkları veri toplama araçlarına göre nasıl bir dağılım göstermiştir?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin kullandıkları veri toplama araçlarına göre dağılımları

Veri Toplama Aracı	F	Yüzde	Tezler
Ashword ve Mael (1982)	20	57	Çavuşoğlu, 2022; Polat, 2022; Hatipoğlu, 2022; Çeltek, 2021; Erel, 2020; Yazkan, 2020; Özbaş, 2020; Kaya, 2020; Karadağ, 2020; Mihci, 2019; Saydam, 2019; Leblebici, 2016; Cilasun, 2016; Taşkın, 2016; Özgür, 2015; Nergiz, 2015; Hatipoğlu, 2015; Ünal, 2014; Eker, 2014; Erel, 2010
Cheney (1982)	9	25	Özdemirli, (2023); Paksoy, 2021; Aytekin, 2020; Karakuş, 2019; Koyuncu, 2018; Yaşa, 2018; Gidiş, 2017; Taş, 2016; Akpınar, 2014
Van Dick (2004)	4	11	Okalaner, 2023; Yaykiran, 2019; Olukçu, 2018; Sune, 2016
Loğa (2003)	1	2	Ekinci, 2015
Dzhalalov (2019)	1	2	Dzhalalov (2019)
TOPLAM	35	100	

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen çalışmalardan 20’sinin Ashfort ve Mael (1982) tarafından geliştirilen ve Tak ve Aydemir (2004) tarafından Türk kültürüne uyarlanan 6 maddelik tek boyutlu “Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği’ni” kullanırken (Çavuşoğlu, 2022; Polat, 2022; Hatipoğlu, 2022; Çeltek, 2021; Erel, 2020; Yazkan, 2020; Özbaş, 2020; Kaya, 2020; Karadağ, 2020; Mihci, 2019; Saydam, 2019; Leblebici, 2016; Cilasun, 2016; Taşkın, 2016; Özgür, 2015; Nergiz, 2015 ;Hatipoğlu, 2015; Ünal, 2014; Eker, 2014; Erel, 2010) ; 9’unun Cheney (1982) tarafından geliştirilen ve Çakınberk, Derin ve Demirel (2011) tarafından Türk kültürüne uyarlaması yapılan 30 maddelik “Örgütsel Özdeşleşme Ölçeğini” kullandıkları (Paksoy, 2021; Aytekin,2020; Karakuş,2019; Koyuncu,2018; Yaşa,2018; Gidiş,2017; Taş,2016; Akpınar,2014); 4 çalışmada Van Dick (2004) tarafından geliştirilen ve Yetim (2010) tarafından Türkçe’ye çevrilen “Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği’nin” (Okalaner, 2023; Yaykiran, 2019; Olukçu, 2018; Sune 2016) kullanıldığı; 1 çalışmada (Ekinci, 2015) Loğa

(2003) tarafından Türkçe'ye uyarlaması yapılan tek boyut ve 11 maddeden oluşan “Örgütsel Özdeşleşme Ölçeğinin ” kullanıldığı; 1 çalışmada da araştırmacının kendi geliştirdiği ölçeği kullandığı (Dzhalolov, 2019) ortaya çıkmıştır.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan “Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler bulgularına göre nasıl bir dağılım göstermiştir?” sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin bulgularına göre dağılımı

Bulgular	Sayı	Yüzde	Tezler
Paydaşların örgütsel özdeşleşme düzeyi orta seviyede bulunmuştur.	10	30	Paksoy,2021; Erel,2020; Yazkan,2020 Yaşa, 2018; Gidiş, 2017; Taş, 2016; Cilasun, 2016; Taşkın, 2016; Eker, 2014; Akpınar, 2014
Genel örgütsel özdeşleşme düzeyi yüksek bulunmuştur	24	69	Özdemirli, 2023; Çavuşoğlu, 2022; Polat, 2022; Hatipoğlu, 2022; Çeltek, 2021; Aytekin, 2020; Özbaş, 2020; Kaya,2020; Karadağ, 2019; Mihci, 2019; Dzhalalov, 2019; Yaykiran, 2019; Karakuş, 2019; Saydam,2019; Koyuncu, 2018; Olukçu, 2018; Leblebici, 2016; Sune, 2016; Özgür, 2015;Nergiz, 2015; Ekinci, 2015; Hatipoğlu, 2015; Ünal, 2015; Erel, 2010;
Kadın katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyi erkek katılımcılardan yüksek bulunmuştur.	11	31	Çavuşoğlu, 2022; Hatipoğlu, 2022; Mihci, 2019; Yaykiran, 2019; Saydam, 2019; Koyuncu, 2018; Olukçu, 2018; Taş, 2016; Hatipoğlu, 2015; Özdemirli, 2023; Okalaner,2023
Cinsiyetler arası farklılık Erkek katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyi kadın katılımcılardan yüksek bulunmuştur	18	51	Polat, 2022; Çeltek, 2021; Paksoy, 2021; Erel, 2020; Aytekin, 2020; Yazkan, 2020; Özbaş, 2020; Karadağ, 2019; Karakuş, 2019; Yaşa, 2018; Gidiş, 2017; Cilasun, 2016; Taşkın, 2016; Özgür, 2015; Ekinci, 2015; Ünal, 2015; Eker, 2014; Akpınar, 2014

Mesleğin ilk 5 yılı 3 8 Polat, 2022; Karakuş, 2019; Taş, 2016
içinde bulunan
öğretmenlerin örgütsel
özdeşleşme düzeyi
yüksek bulunmuştur.

Mesleki kıdem

5 14

11-15 yıl arası
deneyim sahibi olan
öğretmenlerin örgütsel
özdeşleşme düzeyi
yüksek bulunmuştur.

Çavuşoğlu,2022; Erel,2020; Yazkan,2020;
Mıhçı,2019; Yayırcı,2019

Evli bireylerin örgütsel 8 22
özdeşleşme düzeyi
bekar bireylere göre
yüksek bulunmuştur.

Çavuşoğlu, 2022; Hatipoğlu, 2022; Erel, 2020;
Olukçu, 2018; Cilasun, 2016; Taşkın, 2016;
Ekinci, 2015; Ünal, 2015

Medeni durum

Bekar ve evli 1 2

Mıhçı,2019

bireylerin örgütsel
özdeşleşme düzeyleri
eşit bulunmuştur.

30 yaş ve altı 2 5
bireylerin örgütsel
özdeşleşme düzeyleri
30 yaş üstü bireylere
göre yüksek
bulunmuştur.

Polat, 2022; Yazkan, 2020

Yaş değişkeni	30 yaş üstü bireylerin örgütsel özdeşleşme düzeyleri 30 yaş altı bireylere göre yüksek bulunmuştur.	9	25	Hatipoğlu, 2022; Erel,2020; Mıhçı, 2019; Yaşa, 2018; Olukçu, 2018; Taş, 2016; Taşkın, 2016; Ekinci, 2015; Eker, 2014
---------------	---	---	----	--

Tablo 8 incelendiğinde, 10 tez çalışmasında (Paksoy,2021; Erel,2020; Yazkan,2020; Yaşa,2018; Gidiş,2017; Taş,2016; Cilasun,2016; Taşkın,2016; Eker,2014; Akpınar,2014) eğitim kurumlarında çalışan paydaşların örgütsel özdeşleşme düzeyi orta seviyede bulunurken; 23 tez çalışmasında (Çavuşoğlu, 2022; Polat,2022; Hatipoğlu,2022; Çeltek,2021; Aytekin,2020; Özbaş,2020; Kaya,2020; Karadağ,2019; Mıhçı,2019; Dzhahalov,2019; Yaykıran,2019; Karakuş,2019; Saydam,2019; Koyuncu,2018; Olukçu,2018; Leblebici,2016; Sune,2016; Özgür,2015; Ekinci,2015; Hatipoğlu,2015; Ünal,2015; Erel,2010; Özdemirli,2023) örgütsel özdeşleşme düzeyi yüksek düzeyde bulunmuştur. Katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeylerine ilişkin bulgular değişkenler açısından ele alındığında, 18 tez çalışmasında (Polat,2022; Çeltek,2021; Paksoy,2021; Erel,2020; Aytekin,2020; Yazkan,2020; Özbaş,2020; Karadağ,2019; Karakuş,2019; Yaşa,2018; Gidiş,2017; Cilasun,2016; Taşkın,2016; Özgür,2015; Ekinci,2015; Ünal,2015; Eker,2014; Akpınar,2014) cinsiyetler arası örgütsel özdeşleşme düzeyi anlamlı şekilde farklılık göstermiş ve erkek katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyi, kadın katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. 11 çalışmada ise (Çavuşoğlu,2022; Hatipoğlu,2022; Mıhçı,2019; Yaykıran,2019; Saydam,2019; Koyuncu,2018; Olukçu,2018; Taş,2016; Hatipoğlu,2015; Özdemirli,2023; Okalaner,2023) kadın katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyi erkek katılımcılara göre yüksek bulunmuştur. Katılımcı görüşleri mesleki kıdem değişkeni açısından incelendiğinde, 3 tez çalışmasında (Polat,2022; Karakuş,2019; Taş,2016) mesleğin ilk 5 yılı içinde bulunan öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyi diğer gruplardan yüksek bulunurken; 5 tez çalışmasında (Çavuşoğlu,2022; Erel,2020; Yazkan,2020; Mıhçı,2019; Yaykıran,2019) 11-15 yıl arası deneyim sahibi olan öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyi diğer gruplardan yüksek bulunmuştur. Katılımcı görüşleri medeni durum değişkeni açısından ele alındığında, 8 çalışmada (Çavuşoğlu,2022; Hatipoğlu,2022; Erel,2020; Olukçu,2018; Cilasun,2016; Taşkın,2016; Ekinci,2015; Ünal,2015) evli bireylerin bekar bireylere göre yüksek örgütsel özdeşleşme gösterdiği ifade edilirken; 1 çalışmada (Mıhçı,2019) bekar ve evli bireylerin örgütsel özdeşleşme düzeyleri eşit bulunmuştur. Araştırma verileri yaş değişkeni açısından ele alındığında, 12 çalışmada yaş değişkenine yer verilmezken; 2 çalışmada (Polat,2022; Yazkan,2020) 30 yaş ve altı bireylerin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin 30 yaş üstü bireylere göre yüksek olduğu, 10 çalışmada (Hatipoğlu,2022; Erel,2020; Mıhçı,2019; Yaşa,2018; Olukçu,2018; Taş,2016;

Taşkın,2016; Ekinci,2015; Eker,2014) ise 30 yaş üstü bireylerin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin 30 yaş altı bireylere göre yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Yükseköğretim düzeyinde örgüt üyelerinin örgütsel özdeşleşme düzeylerine ilişkin çalışmalar incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Saydam'ın (2019) iki devlet üniversitesinde gerçekleştirdiği çalışması sonucunda Prof. Dr. unvanına sahip öğretim elemanlarının örgütsel özdeşleşmenin tüm alt boyutlarında oldukça yüksek örgütsel özdeşleşme gösterdikleri bulunmuştur. Benzer bir biçimde, Cilasun'un (2016) yükseköğretim düzeyinde gerçekleştirdiği çalışmasında "Prof. Dr." grubunda yer alan öğretim elemanları diğer öğretim elemanlarından daha yüksek düzeyde örgütsel özdeşleşme yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aynı çalışmada en düşük örgütsel özdeşleşme düzeyi ortalamasına sahip olan grubun ise "Araş. Gör." grubu olduğu ortaya konmuştur. Başka bir çalışmada Eker'in (2016) öğretim elemanlarının örgütsel sosyal sermayeleri ve örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında araştırma görevlisi ve okutmanların örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Aynı zamanda okutman ve doçentler arasında örgütsel özdeşleşmenin tüm alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, araştırma görevlilerinin ve yardımcı doçentlerin "bilişsel örgütsel özdeşleşme" düzeylerinin okutman kadrosunda çalışan öğretim üyelerine göre daha yüksek olduğu ortaya konurken; benzer bir biçimde "duygusal örgütsel özdeşleşme" boyutunda da araştırma görevlilerinin duygusal örgütsel özdeşleşme düzeyi okutmanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Cilasun'un (2016) yükseköğretim kurumlarında pozitif psikoloji ve örgütsel özdeşleşmenin performans yönetimine etkisini araştırdığı çalışması kapsamında psikolojik iyi oluş ile örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluş ve örgütsel özdeşleşme arasında iyi düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Fakat psikolojik iyi oluşun örgütsel özdeşleşme üzerinden performansı oldukça düşük düzeyde etkilediği ortaya konmuştur. Dolayısıyla ortaya konan modelde örgütsel özdeşleşmenin psikolojik iyi oluşla performansı yordayan aracı bir değişken olmadığı sonucuna varılmıştır.

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi olan "Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezler önerilerine göre nasıl bir dağılım göstermiştir?" sorusuna ilişkin sistematik derleme sonuçları Tablo 9'da verilmiştir:

Tablo 9. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramı ile ilgili yapılan tezlerin önerilere göre dağılımları

Öneriler	Sayı	Yüzde	Tezler
Araştırmacılar için öneriler			
Örgütsel özdeşleşme kavramını araştıran nitel veya karma araştırmalar yapılması önerilir.	10	28	Özdemirli,2023; Okalaner,2023; Çavuşoğlu,2022; Polat,2022; Hatipoğlu,2022; Çeltek,2021; Paksoy,2021; Saydam,2019; Nergiz,2015; Eker,2014;

Örgütsel özdeşleşme düzeyinde oluşan cinsiyet farklılığın açıklanması için daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.	3	8	Aytekin,2020; Koyuncu,2018; Akpınar,2014
Araştırmanın farklı değişkenlerle tekrarlanması gerekmektedir	10	28	Özdemirli,2023; Okalaner,2023; Yazkan,2020; Özbaş,2020; Saydam,2019; Karadağ,2019; Mihci,2019; Gidiş,2017; Sune,2016; Ekinci,2015
Araştırmanın örneklerde tekrarlanması önerilmektedir.	15	42	Polat,2022; Hatipoğlu,2022; Çeltek,2021; Paksoy,2021; Erel,2020; Yazkan,2020; Özbaş,2020; Saydam,2019; Sune,2016; Cilasun, 2016; Ekinci,2015 Ünal,2015; Eker,2014; Akpınar,2014

Örgütsel özdeşleşme kavramını açıklayacak yeni bir ölçek geliştirilmesi önerilmektedir.	2	5	Leblebici,2016; Özgür,2015
---	---	---	----------------------------

Uygulayıcılar için öneriler

Kıdemi düşük öğretmenlerin yüksek öğretmenlerden mentörlük desteği alması önerilmektedir.	3	8	Hatipoğlu,2015; Erel,2010; Okalaner,2023
Olumlu okul iklimi oluşturulması	4	11	Yazkan,2020; Yaykıran,2019; Taş,2016; Özdemirli,2023
Çalışanlar arası adaletin sağlanması için uygulamalar yapılması	3	8	Nergiz,2015; Polat,2022; Mihci,2019

önerilmektedir.

Çalışan iletişimini 5 14 Kaya,2020; Taşkın,2016; Eker,2014; Alpınar,2014; Erel,2010
güçlendirme çalışmaları
yapılması

Öğretmenlerin psikolojik 4 11 Yazkan,2020; Olukçu,2018; Taş,2016; Ünal,2015
ve sosyal olarak
desteklenmesi

önerilmektedir.

Kurum içi çalışanlara 1 2 Eker,2019
psikolojik destek
sağlanması

önerilmektedir.

Köklü okular bünyesinde 1 2 Hatipoğlu,2015
yeni okullar açılması
önerilmektedir.

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmalar sonucunda uygulayıcılara yönelik geliştirilen önerilerin çoğunlukla olumlu okul iklimi, iletişimin güçlendirilmesi, oluşturulması, öğretmenlerin psikolojik ve sosyal olarak desteklenmesi, çalışanlar arası adaletin sağlanması için uygulamalar yapılması gibi temalar etrafında toplanırken; araştırmacılara yönelik geliştirilen önerilerin araştırmaların farklı yöntemlerle, değişkenlerle ve farklı örneklem gruplarıyla tekrarlanması, yeni bir ölçme aracının geliştirilmesi gibi temalar etrafında toplandığı ortaya çıkmıştır.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

2010-2023 yılları arasında Türkiye’de eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesinin amaçlandığı bu sistematik derleme çalışması sonucunda, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme konusunda gerçekleştirilen çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde gerçekleştirildiği ve ulaşılan çalışmaların tamamında nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yönteminin kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, bu durumun eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme konusunda gerçekleştirilen mevcut çalışmaların en büyük sınırlılığı olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim örgütsel özdeşleşme özellikle insan odaklı olan ve kendine özgü yönleriyle diğer örgütlerden önemli ölçüde ayrılan eğitim örgütlerinde, üyelerin örgütle bütünleşerek, özdeşim kurmalarında ve eğitim örgütlerinin amaçlarına ulaşmalarını sağlamalarında önemli bir role sahiptir. Ayrıca örgütsel özdeşleşme kavramının soyut doğası da kavramın daha ayrıntılı bir biçimde analiz edilmesini gerektiren nitel ve karma araştırma yöntemlerini gerektirmektedir. Esasen bu durum da gerçekleştirilen tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda öneri olarak

verilmiştir. Ayrıca, örgütsel özdeşleşme ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların çoğunlukla yüksek lisans düzeyinde kalması da kavramın daha ayrıntılı bir biçimde ele alınmasını güçleştirmektedir. Bu doğrultuda, eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşmenin doktora düzeyinde de farklı araştırma yöntem ve teknikleriyle zenginleştirilmesinin gerek alanyazına gerekse de uygulamaya katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Örgütsel özdeşleşme kavramının ilişkili olduğu kavramlar incelendiğinde liderlik, koçluk, yöneticilik gibi kavramların yanı sıra örgütsel kültür, örgütsel muhalefet, örgütsel sessizlik ve örgütsel sosyalleşme gibi örgüt içi dinamikleri açıklayan kavramlarla ağırlıklı olarak ilişkilendirildiği ve bu ilişkilendirmelerin çoğunlukla nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, gerek örgütsel özdeşleşme kavramının gerekse ilişkilendirildiği diğer kavramların ve bu kavramlar arası ilişkilerin daha ayrıntılı incelenmesini sağlamak için farklı yöntemlerin, veri toplama araçlarının işe koşulmasının örgütsel özdeşleşme konusunun içeriğini daha da zenginleştireceği düşünülmektedir. Ayrıca, örgütsel özdeşleşme kavramının örgüt üyelerinin yabancılaşma, sinizm, tükenmişlik gibi olumsuz tutum ve algıları ile ilişkilendirilmesi de kavramın daha geniş bir çerçeveden alınmasını sağlayacaktır. Eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme ile ilgili gerçekleştirilen tez çalışmalarında kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde, tüm veri toplama araçlarının uyarlama ölçekler olduğu ve Türkiye’de eğitim örgütlerinin doğasına uygun olarak geliştirilen sadece bir ölçek olduğu görülmekte ve bunun da çalışmaların sınırlılıklarından birisi olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, Türkiye’de eğitim örgütlerinin kendilerine özgü niteliklerine uyan veri toplama araçlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Örneklem grupları incelendiğinde, araştırmaların büyük çoğunluğunun öğretmenlerle yürütüldüğü, sınırlı düzeyde de yönetici ve öğretim üyesi görüşlerine yer verilirken; eğitim örgütlerinin en önemli paydaşlarından birisi olan ve esasen bu örgütlerin varlık nedeni olarak düşünülebilecek öğrenci ve veli görüşlerine hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Nitekim veri toplama araçlarının da çoğunlukla, öğretmen, yönetici ve öğretim üyelerine yönelik olarak geliştirilmesi de bu bulguyu doğrulamaktadır. Bu doğrultuda, kullanılan veri toplama araçlarının araştırmaların örneklem grubunu belirlediği söylenebilir. Bu doğrultuda, öğrenci ve velilere yönelik de veri toplama araçlarının geliştirilerek, öğrenci ve öğrenci velilerinin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin tespit edilmesi ve bunun farklı kavramlarla ilişkilendirilmesinin gerek örgütsel özdeşleşme alanyazını gerekse uygulamada eğitim örgütlerine önemli katkılar getireceği düşünülmektedir.

Türkiye’de eğitim örgütlerinde örgütsel özdeşleşme kavramının incelendiği lisansüstü tez çalışmalarının analiz edilmesinin amaçlandığı bu sistematik derleme çalışması sadece Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında 2010-2023 yılları arasında yayınlanmış olan ve eğitim örgütlerinde özdeşleşme konuna odaklanan tezler üzerinden analiz yapılmıştır ve bu da bu araştırmanın en büyük sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, gelecek çalışmaların diğer ulusal ve uluslararası veri tabanları yoluyla alanyazın taraması yapılarak, ilgili konuda yazılan makale, bildiri, kitap ve kitap bölümlerinin de araştırmalara dâhil edilerek gerçekleştirilmesi örgütsel özdeşleşme kavramına ilişkin daha ayrıntılı bilgiye ulaşılmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akpınar, A. (2014). *Okullardaki insan ilişkileri düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Argon, T., & Ekinci, S. (2016). *İlk ve ortaokul öğretmenlerinin örgütsel özdeşleşme ve örgütsel sinizm düzeylerine ilişkin görüşleri*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(1), 1-19.

Aytekin, M. (2020). *Öğretmenlerin duygusal emeği ile örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Bitmiş, M., Sökmen, A. & Turgut, H. (2013). *Psikolojik dayanıklılığın tükenmişlik üzerine etkisi: örgütsel özdeşleşmenin aracılık rolü*. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.

Cilasun, A. (2016). *Yükseköğretim kurumlarında pozitif psikoloji ve örgütsel özdeşleşmenin performans yönetimine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Çavuşoğlu, Ş. (2022). *Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ve örgütsel özdeşleşme düzeyleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antalya.

Çeltek, M. K. (2021). *Öğretmenlerin psikolojik güçlendirme algıları ile örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

ÇINAR, N. (2021). *İyi Bir Sistemik Derleme Nasıl Yazılmalı?*. Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi, 6(2), 310-314.

Dzhalalov, M. (2019). *Örgütsel Özdeşleşme ve Örgütsel Desteğin İş Tatmini Üzerindeki Etkisi*. Yüksek lisans tezi, İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.

Eker, D. (2014). *Öğretim elemanlarının örgütsel sosyal sermayeleri ve örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Erel, A. (2010). *Genel liselerde örgütsel iletişim ile öğretmenlerin örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişki (Ankara ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Erel, A. N. (2020). *Örgütsel özdeşleşmenin duygusal emek üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Filiz, M. *Sağlık Kurumlarında Liderlik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkiyi İnceleyen Çalışmaların Sistemik Derlemesi*. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(20), 276-296.

Gidiş, Y. (2017). *Öğretmenlerin liderlik kapasitesi algıları ile örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Güler Kümbül, B. (2015). *Geçmişten günümüze çalışma psikolojisi*. Karatahta İş Yazıları Dergisi,(3), 1-26.

Hatipoğlu, G. (2022). *Örgütsel saygınlık ile örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişkide sosyal rol kimliğinin ve örgütsel tinselliğin aracı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Hatipoğlu, Z. (2015). *Öğretmenlerin örgütsel destek algılarının örgütsel özdeşleşme seviyelerine etkisi: Ankara Çankaya ilçesinde bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Karadağ, E. (2019). *Akademik bir örgütte iletişim doyumu ile örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Karakuş, K. H. (2019). *Okul yöneticilerinin koçluk rolleri ile öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

Karataş, S., & Taş A. (2017). *İlk ve ortaokullardaki öğretmenlerin narsistik kişilik eğilimleri ile örgütsel özdeşleşme düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi, 3(1), 92-121.

Kaya, T. (2020). *Genel lise müdürlerinin etik liderlik davranışları gösterme düzeyleri ile öğretmenlerin yaşadıkları örgütsel güven ve örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Koyuncu, Y. (2018). *Öğretmenlerin örgütsel özdeşleşmesi ve kendilerini işe vermeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Kürü, S.A., Erdil, O. (2021). *İşe Adanmışlık ve Örgütsel Özdeşleşme Arasındaki İlişki: Metaanaliz Çalışması*. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, (58), 107-136.

Kürü, S.A. (2021). *Dönüşümcü ve Etkleşimci Liderlik ile Örgütsel Özdeşleşme Arasındaki İlişki: Bir Meta-Analiz Çalışması*. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(2), 678-697.

Mıhçı, H. (2019). *Okullarda etik liderlik ile örgütsel adalet ve örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Giresun ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.

Nergiz, F. (2015). *Öğretmenlerde örgütsel adalet, örgütsel özdeşleşme ve işten ayrılma niyetleri arasındaki ilişki (Kahramanmaraş ili Türkoğlu ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Okalaner, A. E. (2023). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin örgütsel vatandaşlık davranışına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Oluççu, E. (2018). *Okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik rolleri ile öğretmenlerin örgütsel özdeşleşme düzeylerinin ilişkisi (Çorum ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.

Özdemirli, H. (2023). *Öğretmenlerin duygusal emeği ile örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

Özgür, E. Ö. (2015). *Algılanan örgütsel prestij, örgütsel özdeşleşme ve öğrenci başarısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mevlana Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Paksoy, D. (2021). *Öğretmenlerin eğitime inanmaları ile örgütsel özdeşleşme algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Kahramanmaraş ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Polat, S. (2022). *Eğitim kurumlarında sürdürülebilir liderlik, örgütsel adalet ve örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sammarra, A., & Biggiero, L. (2001). *Identity and identification in industrial districts*. Journal of management and governance, 5, 61-82.

Saydam, S. (2019). *Öğretim Elemanlarının Örgütsel Adalet ve Örgütsel Özdeşleşme Algılarının Akademik Entelektüel Liderlik Davranışlarına Etkisi: İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Sune, A. (2016). *Okul yöneticilerinin örgütsel özdeşleşme düzeyleri ile örgüt kültürü arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Taş, A. (2016). *İlk ve ortaokullardaki öğretmenlerin narsistik kişilik eğilimleri ile örgütsel özdeşleşme düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi: Antalya ili örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Taşkın, S. (2016). *Öğretmenlerin örgütsel destek ve örgütsel özdeşleşme düzeyleri ile insiyatif iklimi arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Turan, M. F. (2023). *Yengeç sendromu: “sosyal kimlik teorisi” ve Hofstede’nin “kültür boyutları teorisiyle” açıklanabilir mi? Üniversite örneği*. Journal of Organizational Behavior Studies, 3(1), 1-24.

Ünal, M. (2015). *Ortaokul müdürlerinin otantik liderlik davranışları, öğretmenlerin sesi ve örgütsel özdeşleşmeleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Yaşa, R. (2018). *Liselerde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre örgütsel özdeşleşme ile örgütsel muhalefet arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yaykırın, Z. (2019). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel kimlik alguları ve örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yazkan, Ö. (2020). *Pozitif psikolojik sermaye ile örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Pamukkale.